

Velikanke hrvatske književnosti

Vrlo je neobično stajati u predvorju hotela Esplanade i zamišljati da je tu jednom davno živjela jedna od najpoznatijih i za ženska prava najzaslužnijih Hrvatica – slavna Marija Jurić Zagorka. Rođena 2.3. 1873. godine u Negovcu pokraj Vrbovca, živjela je do 29. studenog 1957. godine, a u svoje 84 godine života ostavila je neizbrisiv trag na našoj povijesti. Pa postoji li idealnija osoba za obilježiti Mjesec žena?

*Kad velimo coprnica na pamet
nam padne zla žena s velikim
šeširom kaj stalno nekaj loše dela i
izvodi protiv nekog. Zagorka je
htjela razbiti ovaj mit i prvi je put
pokazala coprnicu kao dobru
ženu u svome romanu Grička
vještica. Osim kaj je Grička
vještica danas jedno od
najpoznatijih Zagorkinih djela ona
predstavlja i prvi roman u kojem
je radnja bazirana na ženskim
likovima.*

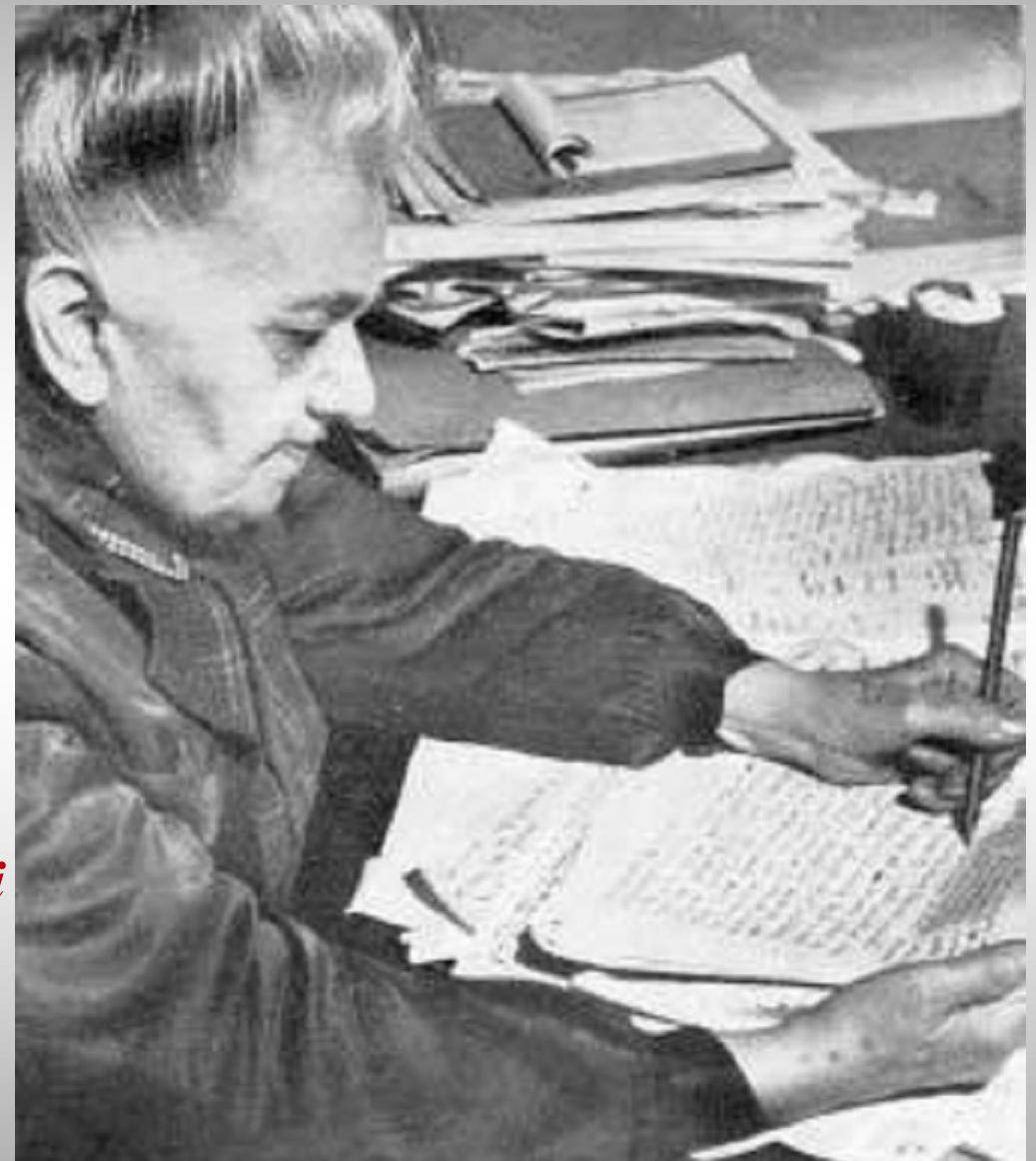

Marija Jurić Zagorka bila je prva žena novinar, urednica Ženskog lista – prvog časopisa za žene te književnica svjetskog glasa. S nešto malo više od 20 godina objavila je prvi novinarski članak u Obzoru, domoljubnog karaktera, ali morala je pisati anonimno upravo zato jer je bila žena. Nama je to danas nezamislivo, ali da nije bilo žena poput nje, mi danas ne bismo imale slobodu pisanja i govora kakvu imamo. Radila je i kao dopisnik iz Budimpešte, ali u narodu je najviše ostala zapamćena po svojim vječnim, književnim djelima.

Uломак iz intervjuja sa Zagorkom (Novi list, nedjelja, 18. svibnja 1941.):

„Imam upravo groznu tremu pred publikom. Često put mislim da je potrebno da se sakrijem samo da me nitko ne vidi i eventualno ne „zašpota“. Zato nastojim dati što vjerniju, što točniju sliku dogadjaja. Za „Grički vješticu“ kopala sam tri tjedna po bečkim arhivima, a za „Plamene križare“ studirala sam u Pragu XIII. stoljeće. Bila sam u Bavarskoj, gdje postoji dvorac vitezova otimača (Raubrittera), pa sam cijeli dvorac prerisala i prostudirala. Bila sam i na jednom dvorcu na visokoj klisuri sama cijele noći na vrhu tornja (imala sam za to posebnu dozvolu kneza), samo da bi mogla vidjeti i proživjeti, kako je bilo ovim ljudima, koji su u dvoru stanovali u ono davno doba.“

Vjerujemo da nema djeteta, a isto tako ni odrasle osobe koja nije čula za šegrt Hlapića i šumu Striborovu. No, malo njih zna da je autorica tih popularnih dječjih priča, Ivana Brlić-Mažuranić, bila prva žena članica tadašnje JAZU (danas HAZU) i od iste te Akademije čak dva puta bila predlagana za Nobelovu nagradu za književnost: 1931. i 1938. godine.

Rodjena je 18. travnja 1874. godine u frankopanskom gradu Ogulinu, u kraju koji je neobično voljela i neprestano mu se vraćala. Ivana potječe iz vrlo poznate obitelji.

Otac joj je bio istaknuti državni odvjetnik, dožupan, a kasnije i potpredsjednik Banskog stola.

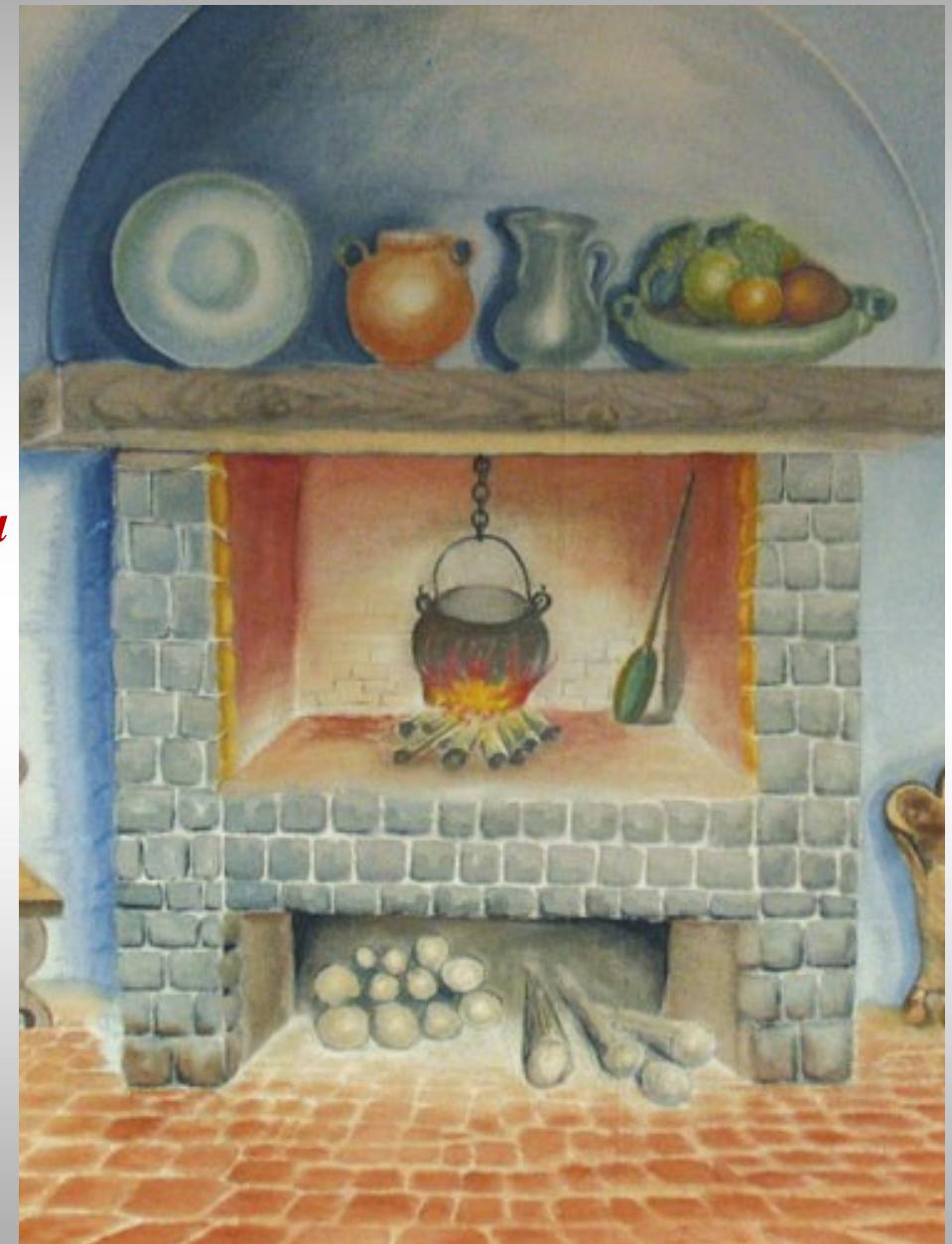
Fran Mažuranić, Ivanin bratić, bio je poznati pisac i pjesnik, a Ivanin i Franov djed bio je veliki Ivan Mažuranić, političar, hrvatski ban, pisac i pjesnik, tvorac spjeva Smrt Smail-age Čengića koji je prvi proslavio ime Mažuranića.

Njeni mladenački snovi dobili su krila u ljeto kad je kao petnaesto-godišnjakinja imala priliku bolje -upoznati rođaka Frana Mažuranića, tada već poznatog pjesnika. Vrijeme su provodili u dugim šetnjama i razgo-vorima. Po njegovom savjetu Ivana je počela pisati dnevnik i od tada svakodnevno, marljivo ispunjava stranice dojmovima i razmišljanjima, pomno bilježeći važne događaje, što će puno značiti za razvitak budućeg velikog majstora pisane riječi. Uvijek je nosila sa sobom svoju dragocjenu bilježnicu pa su uskoro nastali i njeni prvi mladenački stihovi.

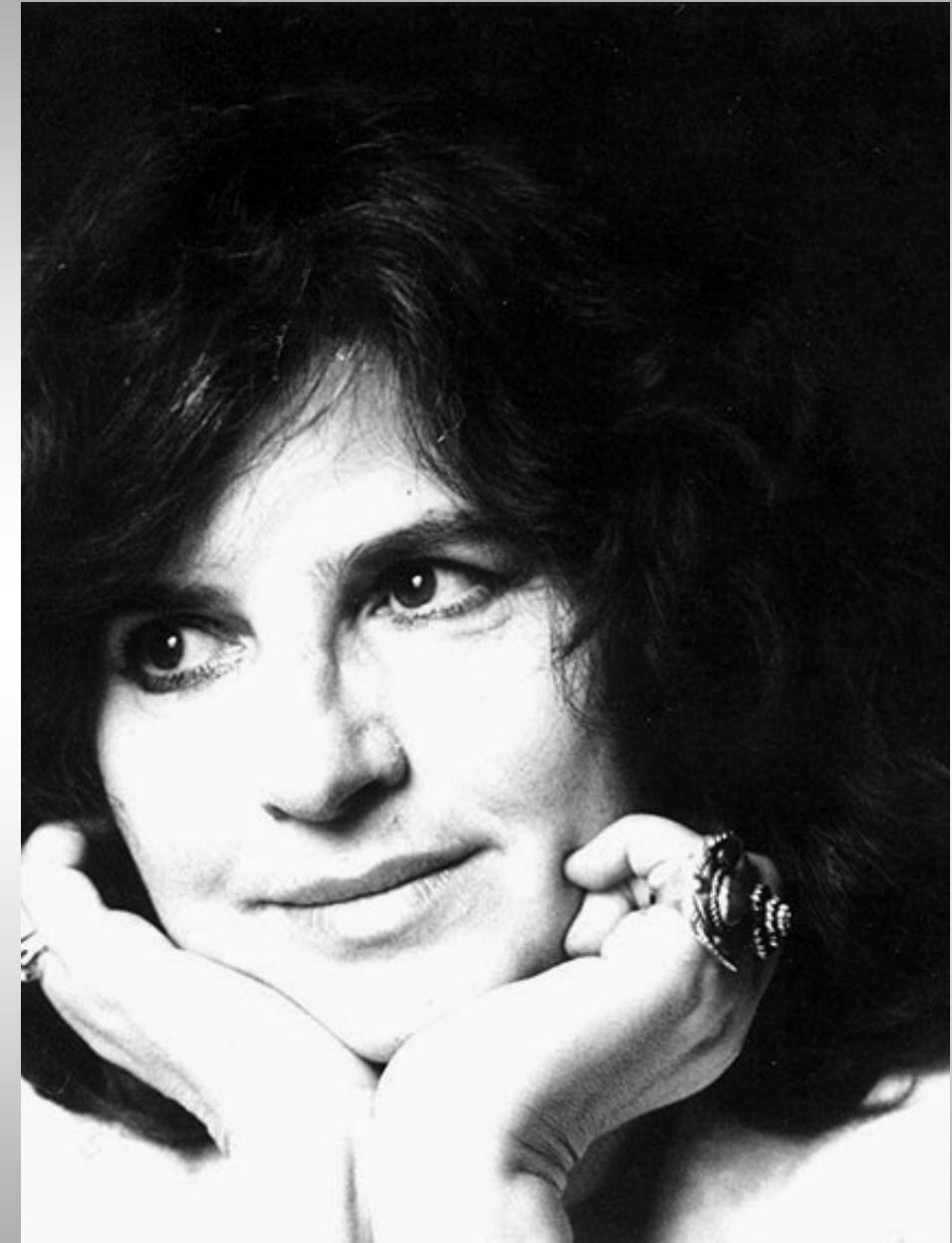
Njen rodni Ogulin, rijeka Dobra te obližnja planina Klek, u njenom su srcu imali sasvim posebno mjesto. Vjetar u šumi, mirisne livade, pitoma rijeka Dobra, sve je bilo tajanstveno; jesu li u ovoj planini bratanac Jaglenac i sestrica Rutvica nadmudrili zle vile, a Potjeh tražio istinu? Evo što o tome sama kaže: Čudnovati i napadni oblici Kleka i romantičnost Dobre pružali su mojoj mašti toliko hrane da sam daleko u noć prevrtala u mislima najčudnije slike i fantastične mogućnosti: što li se sve odigrava u dubokoj noći oko Kleka. (...) Štoviše, ove slike koje su mi se prikazivale, nisam držala za tvorevine mašte, već za neko otkrivenje koje mi je iz daljine odavalo istiniti nutarnji život Kleka. (Autobiografija)

Prvi prijevod Priča iz davnine na engleski jezik izašao je u Londonu već 1924. g. i to pod naslovom Croatian Tales of Long Ago. Po svemu sudeći, bio je to važan kulturni događaj jer je izazvao snažnu reakciju popraćenu osvrtima i pohvalnim komentarima u čak tridesetak uglednih engleskih revija i časopisa. Daily Dispatch naziva Ivanu Brlić-Mažuranić hrvatskim Andersenom. Noviji kritičari predlažu još jednu laskavu usporedbu: zovu je hrva-tskim Tolkienom zbog toga što je poput čuvenog J.R.R. Tolkiena

Vesna Parun rođena je na otoku Zlarinu 10. travnja 1922. godine. Obitelj je živjela u skromnim prilikama, u neprekidnom strahu od gubitka posla Vesninog oca koji je skrbio za obitelj, promijenivši velik broj radnih mjesta. Unatoč teškim prilikama u kojima je provela veći dio života, Vesna Parun bila je jedna od najvećih hrvatskih pjesnikinja i književnica uopće, čiji će stihovi još dugo grijati naša srca.

*Godine 1947. objavljuje svoju prvu
zbirku poezije Zore i vihori u kojoj je
odredila svoj pjesnički stil, osjećajan i
liričan, u kojem dominiraju ljubav i
doživljaj prirode. Premda tadašnja
politika nije bila zadovoljna njezinom
poezijom, to ju nije pokolebalo.
Nastavlja pisati i objavljuje
zbirke Crna maslina (1955.), a potom
i Ropstvo (1957.), Pusti me da
otpočinem (1958.) i Ti i nikad (1959.)
u kojim se potvrđuje kao pjesnikinja
zaokupljena ljubavlju i koje su joj
priskrbile veliku popularnost.*

Premda proslavljena kao pjesnikinja, Parun je ostavila značajan trag i u kazalištu, dječjoj književnosti i prozi. Uprizorena su njezina dramska djela Marija i mornar i Magareći otok. U književnosti za djecu najzapamćenije su njezine bajke u stihu o životinjama. Za svoj izniman književni opus, Parun je višestruko nagrađivana. Dobitница je godišnje nagrade Vladimir Nazor 1959. godine, a 1982. za životno djelo. Među ostalim značajnim nagradama su: 2003. godine Nagrada Tin Ujević za zbirku soneta Suze putuju, Nagrada Grigor Vitez 1968. godine za dječji roman Mačak Džingiskan i Miki Trasi, 1970. godine Diploma za poeziju u Parizu.

VESNA PARUN

Ja ne tražim smisao života nego ga življenjem neprestano stvaram. Iz prkosa. Samo za sebe, jer je laž da to iško može činiti za druge. Možeš raditi za nekog, ispaštati za nekog, ali ne možeš za njega tražiti smisao života.

Dinka Juričić, FB grupa **Online čitanka**